A°. 1862. N°. 9. Zaturdag 1 Februarij. Elfde Jaargang.

JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERL.-INDIE.

Abonnementsprijs per half jaar.

Voor *Batavia* . . . . *f* 12,50.
„ *Java* . . . . „ 15,—.
„ de *Buitenbezittingen* . . . . . „ 17,50.
„ *Nederland* . . . . „ 22,50.
De betaling geschiedt **vooruit**. — Brieven **franco**.

Hoofd-Bureau: te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; **Agenten:** te *Samarang*, DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija*, LE ROY & Co.; te *Pasoeroean*, WEIJERMANS & Co.; te *Cheribon*, BLOK & Co.; te *Tagal*, Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen*, C. A. VAN DER VOORT; te *Amboina*, A. HARMSEN; te *Makassar*, W. EEKHOUT & Co., en voor *Nederland*, J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te *Amsterdam*.

De **JAVA-BODE** verschijnt op **Woensdag** en **Zaturdag** van elke week, vóór posttijd.

Prijs der Advertentiën.

Voor de vijf woorden . . . . *f* 0,50.
„ idem bij eerste of meerdere herhaling „ 0,25.
Behalve het Zegel voor den Lande.
Advertentiën voor de **Mail-Editie** dezelfde prijs.
Inzending der Advertentiën op den dag der uitgave vóór **12** uur.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

Th. HEIJTING
met
A. G. MONOD DE FROIDEVILLE.

Pekalongan, 10 Januarij 1862.
Eenige Kennisgave. (363)

Bevallen van een' ZOON, *M. A. Brederode*, geb. *Dom.*
Djocjokarta, 10 Januarij 1862. (362)

Bevallen van eene DOCHTER, *M. L. van Riet, ter Gouw.*.
Batavia, 25 Januarij 1862. (358)

Voorspoedig bevallen van eenen ZOON, vrouwe *C. M. J. Netscher*, geliefde echtgenoot van
F. H. J. NETSCHER.
Pekalongan, 25 Januarij 1862. (364)

Voorspoedig bevallen van een' ZOON, *Theodora, Magdalena, Françoise van Dompseler* geb. *de Paulij*.
Batavia, 27 Januarij 1862. (368)

Voorspoedig bevallen van eene DOCHTER, *R. Schaap, Butin Bik.*
BATAVIA, 31 Januarij 1862. (414)

Op den 6den dezer ontving ik het treurig berigt van het sneuvelen van mijnen veel geliefden Zoon, de 2de Luitenant der Infanterie, M. W. CROES, bij eene verkenning op den 20sten December 1861, in de Soengeij Bangkinangan, district Margasarie (Zuid- en Ooster-Afdeeling Borneo.)

J. J. CROES.

Soerakarta. (356)

VENDUTIE
op *Maandag 3 Februarij* 1862,
wegens vertrek,
voor het woonhuis van den WelEdGest. Heer
TEUNISZ,
Goenoeng Saharie, achter de ***Concordia***,
door
Van Slooten, Morgan & Co.,
van eenen netten Inboedel,
bestaande uit:
Spiegels en Schilderijen, Hang- en Tafellampen, Canapés, Stoelen, Tafels, Kasten. Ledikanten, Porcelein-, Glas- en Aardewerk.
Voorts nog:
1 WAGEN, 1 Span PAARDEN. een goed gedresseerd Sandelwood RIJPAARD, TUIGEN, etc. (373)

VENDUTIE
op Dingsdag, den 4den Februarij 1862,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
van Lijnwaden,
Japansche Waschstellen, Sambalbakken, Homberdoozen, Stroosloffen,
CHINESCHE KOFFERS in stellen. DRAAIORGELS, WAGENPASSEMENT, HARMONICA'S, FRAAIJE SCHILDERIJEN, HANGKLOKKEN,
Fraai Behangselpapier, 1 kist Heerenhemden, Handschoenen, Lampkousen.
50 vaatjes SPIJKERS, 50 KANTOORLAMPEN, 500 bl. Eng. BESCHUIT, 4 kisten Eng. ZUUR, 8 kisten Eng. JAMS, 1 kist Castorolie, 25 kisten gekleurde MOUSELINE RUITEN, 50 rollen VILT voor daken.
Engelsch Bier op halve flesschen,
enz., enz. (386)

VENDUTIE
op Dingsdag den 4den Februarij 1862,
ten huize van den Heer
D. T. PRYCE,
op TANA-ABANG, door
John Pryce & Co.,
van Meubilaire Goederen,
op de VENDUTIE van den 21 Januarij, wegens tijdgebrek onverkocht gebleven,
bestaande uit:
het geheele Meubilair van het benedenhuis, Glaswerk, Cristal-, Eet- en Theeservienzen, Bloemen in potten,
etc., etc. (387)

OP DE VENDUTIE
van Dingsdag den 4 Februarij 1862,
ten huize van den Heer
D. T. PRYCE,
op **Tana-Abang,** zullen worden verkocht,
wegens vertrek,
20 stuks RUNDEREN,
waaronder MELKGEVENDE KOEIJEN, SLAGTOSSEN, enz., en verder:
eenige Merries met Veulens.
(418) JOHN PRYCE EN Co.

VERKOOP
VAN
AUSTRALISCHE KOEIJEN.
De Ondergeteekenden, zullen op
Woensdag, den **5den Februarij e. k.**,
voor hun COMMISSIEHUIS verkoopen:
29 fraaije Australische

KOEIJEN,

de meesten bezet en verscheidene
MELKGEVENDE,
aangebragt per ***SEANYMPH.***
Dagelijks voor een ieder te bezigtigen.
(388) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE
op Woensdag den 5den Februarij 1862,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & Co.,
à 4 pCt. Vendusalaris,
van divers Japansch Lakwerk,
Japansche Kabaaijen, Bezems, Schutsels, Nachtspiegels, eene partij Klapperolie in flesschen, eene partij Rijst, etc., etc.,
en ten 11 ure:
2632 Bossen PADIE,
94 do. KETAN,
etc., etc. (384)

OP DE VENDUTIE
van *Woensdag* den 5 Februarij 1862,
zullen worden verkocht:
100 Zakken Australisch MEEL
aangebragt per „SEA NYMPH",
100 picols tarwe Zemelen,
28 vaatjes SPIJKERS van 1 dm. á $1\frac{3}{4}$ dm.,
4 rollen PLATLOOD,
4 ijzeren BALANSEN.
(419) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE
op Woensdag, 5 Februarij 1862,
voor een huis op Kramat,
nevens de ***Wagenverhuurderij*** van den Heer
Jäger.
door
van Riet en Wijnveldt,
van
Spiegels, Schilderijen,
Hang- en Tafellampen, Stoelen, Tafels, Canapés, Porcelein-, Glas- en Aardewerk,
Wagens, Bendies, Paarden, Tuigen,
etc. (420

HOUT-VENDUTIE
op Donderdag, den 6den Februarij 1862,
op het Heemradenplein,
door
(389) JOHN PRYCE & Co.

VENDUTIE
op Vrijdag den 7 Februarij 1862,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. ROSELJE & Co.,
van IJzerwerk, Glaswerk, Speelgoed, Zeep, Waschstellen, Klamboegoed, witte en gekleurde Overhemden, Vingerglazen, Boter, Macaronie, Vilt, Spijkers, Wagen- en Bendietuigen, Dames Schoenen, Japansche Molton, gebleekt Linnen, Horologien, etc. (424)

VERKOOP VAN EEN HUIS
te Buitenzorg.
Op Zaturdag den 8sten Februarij a.s.,
des morgens ten Elf ure,
zal aan het Vendukantoor te Buitenzorg publiek worden verkocht:

Het Huis en Erf,
gelegen op de Hoofdplaats,
aan den grooten weg naar de roode brug, direct bij het geprojecteerde Spoorweg-Station, sub perceel No. 12, verponding No. 88, thans bewoond door den Heer ***Rochell.***
(375) J. E. TEYSMANN.

Op Zaturdag den 8sten Februarij 1862,
zal in een der Lokalen van het Vendukantoor worden verkocht:
Het HUIS en ERF, gelegen aan het Koningsplein,
Blok M, 5de deel, Sectie III, No. 205, bij de verponding geregistreerd onder No. 8824, (thans bewoond door den Heer CASSALETTE), ten behoeve van de verbandhouders.
(408) REYNST EN VINJU, qq.

VENDUTIE
Op Dingsdag den 11 Februarij 1862,
voor het Commissiehuis van
VAN DEN ABEELEN & Co.
voor rekening van belanghebbenden:

D.	245	manden witte JAVA SUIKER.
PO.	50	do. do. do.
B.	61	kisten à 4 dozijn HAANTJES BIER.
LFDB.	179	kelders GENEVER.
W&Co.	11	vaten AMERIKAANSCH MEEL.
	21	pakken WERK.
W. 2	20	pr. TRICOT.
» 1	1	kist SCHRIJFBOEKEN, enz.

beschadigd gelost uit het Schip WILLIAM,
Voorts:
T 8/9 Vaten BOTER.
50 picols PLAAT IJZER. (430)

VERKOOP
van een Schip met deszelfs volledigen Inventaris.
Op Woensdag, den 12den Februarij 1862 a. s.,
voor het Commissiehuis van
CASSALETTE & Co.,
zal voor rekening van belanghebbenden publiek worden verkocht, het alhier ter Reede liggend Hannoveraansch Fregatschip
„Kronprinz Ernst August",
laatst gevoerd door Kapitein
P. C. WILDER,

en ladende circa 600 ton, in 1854 te Harburg van Eikenhout gebouwd, en in 1861 geheel van nieuw geel metaal voorzien. De verkoop geschiedt in ééns, met den volledigen Inventaris, waarvan de Specificatie bij de ondergeteekenden ter inzage ligt.
Wijders:
van den overtolligen Inventaris als nieuwe Zeilen, Touwwerk, Schijven, Blokken, Spieren, Zweedsch- en Koolteer, eene nieuwe Giek met vier Esschenhouten Riemen en nieuwe Zonnetent, Chronometer, Barometer, restant Provisiën, enz., enz.
Alles daags te voren in hunne Pakhuizen te bezigtigen.
(346) CASSALETTE & Co.

Verkoop van eene
SUIKERFABRIEK.
Tegen het einde der maand Februarij 1862, na bekomen autorisatie van den raad van Justitie te Batavia, zal onder nadere goedkeuring van het Gouvernement in het openbaar te Batavia, worden verkocht:
de Suikerfabriek RENDING,
in de Residentie Japara, afdeeling Koedoes,
met een Gouvernements aanplant (ingevolge de nieuwe grondslagen) van 405 bouws, toebehoorende aan de erfgenamen van wijlen den heer ***B. Andreas.***
Nadere informatien omtrent deze Onderneming en de Voorwaarden van Verkoop te bekomen te Batavia bij den Notaris Mr. A. M. MEERTENS, en
(349) F. W. OVERBECK, qq.

Nieuwe *Ivoren billardballen,*
van 49 Ned. Looden in stellen van 3 stuks.
Bij
(376) WINSSER, DE LANGE & Co. (417)

---

v. Walchren & v. Dorp,
HANDEL-. TOKO- EN COMMISSIEHUIS.

ROODE BORDEAUX WIJNEN op fust en in kisten afgetapt.
Fijne Roode en Witte BORDEAUX WIJNEN.
BOURGOGNE WIJNEN.
Fijne en Ordinaire RHIJN- en MOESELWIJNEN.
Roode PORTWIJN op fust en op flesschen.
Witte Idem op flesschen.
Fijne en Ordinaire MADEIRA en TENERIFFE WIJNEN op fust en op flesschen.
Prima en Ordinaire CHAMPAGNE WIJNEN.
Holl. BIER, Eng. BIER, Bayersch BIER } in soorten, op fust en op flesschen.
Fijne en Ordinaire Fransche COGNAC op fust en op flesschen.
Bessen GENEVER; Genever A.V.H. en andere goede merken.
Onvervalscht SELTERSWATER.
Hollandsche, Fransche, Engelsche, Duitsche } PROVISIEN in BLIK, enz.
GESLAGT in flesschen en vaatjes.
Gezouten RUNDVLEESCH in vaatjes.
Gerookte OSSENMUISJES en SAUCIJS DE BOULOGNE in blik.
Gerookt VLEESCH en HAMMEN.
Diverse soorten KAZEN.
Diverse merken BOTER.
MANDARIJN GEMBER.
KOEK, BANKET, SUIKERWERK en GEDROOGDE VRUCHTEN.
Poeder- en andere CHOCOLAAD, JAMS, MOSTARD, ZUREN, GENUAOLIE, AZIJN, etc.
SPIEGELS en SCHILDERIJEN.
Eng. HANG-, TAFEL-, MUUR- en KANTOORLAMPEN.
PORCELEIN-, GLAS- en AARDEWEKK
TAFEL- en RIJTUIGKAARSEN.
TAFELGOED in stellen, HANDDOEKGOED, DAMAST, TAFELKLEEDEN, TOILINET in soorten.
Divers PLEETWERK
Berlijnsch-zilveren LEPELS en VORKEN in stellen.
Eng. TAFELMESSEN in stellen.
Manila- en Havana SIGAREN in soorten.
BIJOUTERIEN, PARFUMERIEN en GALANTERIEN.
(406)

Ontvangen: per „TELANAK",
Merk Schalenkamp:
VLEESCH in BLIK.
GROENTEN id.
KOEK id.
BANKET id.
SUIKERWERK.
GEROOKTE ZALM.
SAUCIJS de BOULOGNE.
GEROOKTE OSSENHAAS.
LENG VISCH.
ZWITSERSCHE KAAS.
LIMBURGSCHE id.
ZOETE MELKSCHE id.
HAMMEN.
BOTER van der LEEUW.
bij
(375) ZEEHANDELAAR & Co.

Ontvangen:
Exquise witte en roode Portwijn
van Gebr. Steur te Maassluis,
BOURGOGNE WIJNEN van *A. Kermel*
en anderen.
(374) VAN WALCHREN & VAN DORP.

Op nieuw ontvangen pr. Laura en Adèle:
een factuur van de bekende
ZEER FIJNE RHIJNWIJNEN,
van het beroemde merk *D. Leiden* in *Keulen*,
bestaande uit:
Rudesheimerberg,
Scharzberg Muscatell,
Liebfraumilch,
Marcobrunner.
Bij
(377) WINSSER, DE LANGE en Co.

Engelsche Hanglampen.
Kantoor „
Spiegel „
Stolpen.
Bij
(366) ZEEHANDELAAR & Co.

PALEMBANGSCHE ROTTING-MATTEN.
Engelsche Reiswagens, geheel *compleet.*
(382) VAN DEN ABEELEN & Co.

Versch Selterswater,
Ontvangen bij
(367) ZEEHANDELAAR & Co.

Herstelling en levering van alle soorten van
HOROLOGIEN, PENDULES,
REGULATEURS,
Muziek en mecaniek SPEELWERK.

FABRICATIE
van fijne Bijouteriën naar eigen of op te geven teekeningen.

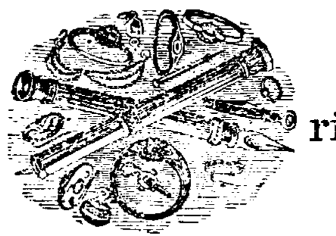
REPARATIE van TIJDMETERS.
REGELING en OBSERVATIE.

VAN ARCKEN & CO.,

Bijouterie en Uurwerk-fabriekanten van Z. M. den Koning der Nederlanden,

hebben ontvangen eenige facturen BIJOUTERIEN,

bestaande uit:

rijke Parures, demi Parures, Armbanden, Broches, Vest- en Halskettingen, Garnituren voor Vest en Manchet, Medaillons, Kruisjes, Ringen, enz., enz., enz.

Zijn wachtende per *Johannes Lodewijk* een kist ZILVERWERK, en met de eerste mail een factuur BIJOUTERIEN, waaronder

Flacons, Bayadères, Sultanes, Ceintures en Portraitbrochen.

(391)

Pas ontvangen:

750 flesschen à 1 ons

Echte Sulfate de Quinine,

van THIBAUMERY & DUBASC te *Parijs,*

à contant f 8,—.

bij

(348) CASSALETTE EN Co.

Per *Australie* heden ontvangen:

een factuur Fransche

DRANKEN & PROVISIEN,

bestaande hoofdzakelijk uit:

de als de beste soort bekende ***Champagne*** van het beroemde en Echte merk: ***Moët & Chandon,*** op heele en halve fl.

Supra-fijne SLA-OLIE in flacons, merk: ***Magasin du Nord J. & E. Fourché,***

Deze beide Artikelen zijn te bekomen in Entrepôt en in Consumptie.

Verder:

Beste Bourgogne

in heele en halve fl., van het met roem bekende merk ***Kermel***, gesorteerd als volgt:

Romanée,
Nuits,
Volnay,
Chambertin,

VRUCHTEN op water, op Brandewijn en au noyeau in $^1/_1$ en $^1/_2$ fl.
SIROPS ASSORTIS in $^1/_2$ fl.
MURES AU JUS, sedert lang niet aangevoerd.
SARDINES à l'HUILE in $^1/_2$ en $^1/_4$ bl.
TRUFFES PURES in $^1/_2$ en $^1/_4$ bl.
JULIENNE.
Diverse PATÉ'S, waaronder PATÉ DE FOIES d'OIES PUR, van het bekende merk *Henry.*
FÈVES ACCOMODÉES.
VINAIGRE DE TOILETTE in $^1/_1$ en $^1/_2$ fl.
Fijne ODEURS en TOILET ZEEP, waaronder de echte COCOS- en CRISTAL ZEEP van *Rieger.*

(378) WINSSER, DE LANGE & Co.

PHOTOGRAPHISCH ATELIER

RIJSWIJK.

VAN

WALTER WOODBURY.

Dagelijks geopend van half acht tot 10 uur.

(350)

HARTSVANGERS,

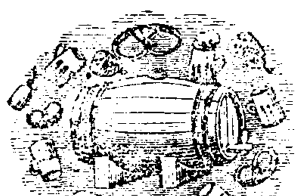
met verlakten koppel

ontvangen bij

(425) GEBRS. ROSELJE EN Co.

Chateau St. Pierre.

De ondergeteekenden ontvingen in Commissie een klein partijtje

BORDEAUX-WIJN,

van het beroemde merk

CHATEAU ST. PIERRE.

De prijs is *f* 48.— per kist van 4 doz.

(379) VAN DEN BIESEN & MODDERMAN.

K. C. GRAICHEN,

Muziekmeester. — Berendrechtslaan.

Beveelt zich aan tot het geven van onderwijs in Muziek en Zang, stemmen en repareren van Muziekinstrumenten en het verhuren van Piano's.

(369)

COMMISSIEHUIS

van

J. SPEET.

Bij den ondergeteekende zijn steeds voorhanden:

Fraaije Nieuwe

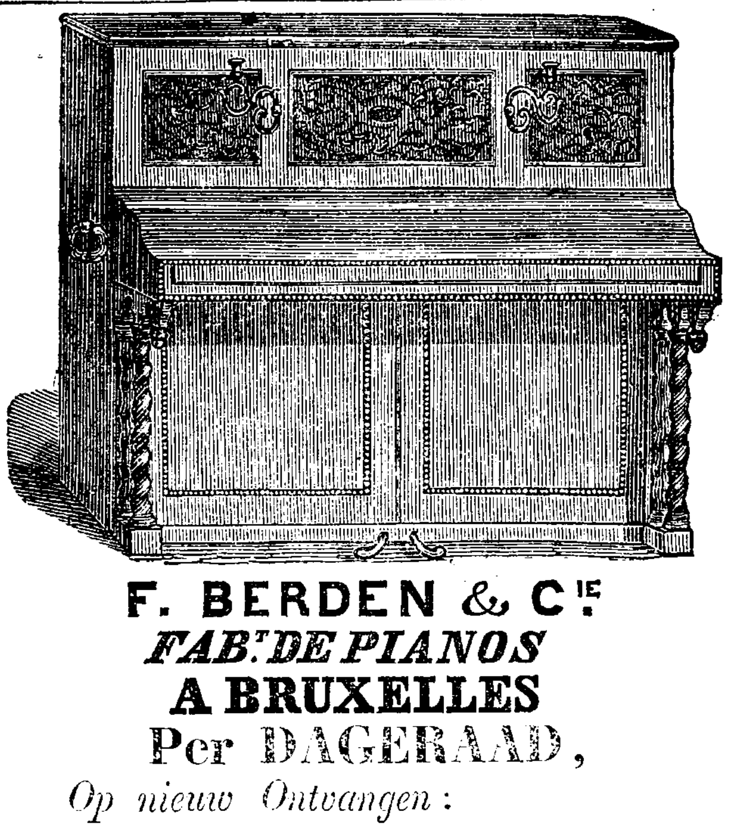
TENTWAGENS,

Mylords, Handwagentjes.

BENDIE'S, PALANQUINS,

alles tegen zeer matige PRIJZEN.

(390) J. SPEET.

F. BERDEN & CIE

FABT DE PIANOS

A BRUXELLES

Per DAGERAAD,

Op nieuw Ontvangen:

5 PIANO'S,

van bovengemelde fabrikaat.

(347) CASSALETTE & Co.

De ondergeteekenden hebben in Commissie ontvangen een keurig assortiment Parijsch

SPEELGOED,

bestaande uit:

SCHOMMELS,

Fornuizen met bijbehooren,
groote en kleine *Tooneeltjes*,
Dozen met allerlei GOOCHELSPELEN.

(426) GEBRS. ROSELJE & Co.

Engelsche GELDLAADJES.

à f 6.— f 8.— f 12.— f 14.— f à 16.—

Te bekomen bij

(428) H. M. VAN DORP.

Wordt gevraagd:

EENE DAME

van middelbaren leeftijd voor het waarnemen van eene huishouding van een' weduwenaar.

Gefrankeerde brieven onder lett. L. W. 72 te adresseeren aan H. M. VAN DORP, *Batavia.*

(360)

Op billijke voorwaarden wordt te Djocjokarta verlangd:

Eene Gouvernante,

ter opvoeding van eenige jonge kinderen.

Reflecterenden gelieven zich te adresseren onder letter S. bij den Uitgever der *Samarangsche Courant* of aan het postkantoor te Djocjokarta. Brieven franco. (355)

Wordt gevraagd:

Een KLERK een goede en vlugge hand schrijvende.

Adres Lett. V. bij den uitgever van den Java-Bode.

(392)

Te Koop:

1 bruin RIJPAARD,

hoog 4 voet. 2 duim, **goed gedresseerd.**

Te bevragen bij

R. C. VETTER, — *Petodjo,*
achter het Kavallerie Kampement.

(407)

TE KOOP OF TE HUUR.

Een HUIS in Gang Secretarie.

Te bevragen bij

L. PLATON EN Co.

(431)

TE KOOP

EENIGE SUIKERMOLENS,

van de **LOWMOOR COMPANY** met Cylinders van 24 × 48 inches en de benoodigde IJzerwerken voor Waterraderen.

EEN IJZEREN WATERRAD COMPLEET,

diameter 28 voet, breedte 5 voet.

In groote voorraad:

Suikerpannen,

in alle gewone afmetingen, alsook waarlooze stukken geschikt voor WATERMOLENS van de Lowmoor Fabriek.

Complecte stellen van de benoodigde IJzerwerken voor

Waterraderen, enz., enz.

Wordt binnen kort verwacht een

Stoom-Suikermolen,

compleet, rollen 24 × 48 duim, Stoommachine 12 paardenkracht.

De zoo voordeelig bekende wijze van bewerking van deze Company zal wel eene voldoende waarborg voor de hoedanigheden van deze Machineriën zijn.

PITCAIRN, SYME & Co.,

(402) *Agenten van de Lowmoor Company.*

Te Koop aangeboden.

EEN STOOMSUIKER-MOLEN,

vervaardigd door ***J. Scott, Russell & Co.***, liggende te Soerabaija.

EEN IDEM, vervaardigd door ***R. A. Robinson & Co.***, liggende alhier.

11000 Vuurvaste Steenen,

van diverse dimensiën.

Nadere informatiën te bekomen bij de Heeren FRASER, EATON & Co., te Soerabaija, alhier bij

(416) J. CEZARD & Co.

TE HUUR

met primo Februarij het **Huis**, aan het Koningsplein vroeger geoccupeerd den heer E. 's Jacob.

Te bevragen bij

(385) REYNST & VINJU.

TE KOOP OF TE HUUR

een HUIS op het Koningsplein, bij de Race-loods.

Te bevragen bij

I. J. J. SNELLEBRAND.

(423) *Gang-Pool.*

TE HUUR

EEN HUIS, in Gang-Scott.

Te bevragen bij

L. PLATON EN Co.

(432)

Nederlandsch-Indische

ESCOMPTO-MAATSCHAPPIJ.

Namens het Algemeen Bestuur, wordt aan belanghebbenden kennis gegeven, dat ter Algemeene Vergadering van Heeren Deelhebbers op heden:

a. de Balans, zoo als die ter visie heeft gelegen is goedgekeurd en gearresteerd; en het Dividend bepaald op 8½ pCt. of ***f 82.50*** per aandeel, waarover dagelijks, ten kantore der Maatschappij, tegen quitantie kan worden beschikt.

b. tot Gedelegeerden zijn herkozen, de Heeren: ***T. Ament*** en ***J. van Lennep***, en nieuw benoemd, de Heer: ***D. T. Pryce.***

c. tot mede Kommissarissen zijn benoemd, de Heeren:

A. R. J. CRAMERUS en
W. SUERMONDT, Wzn.

TIEDEMAN & VAN KERCHEM, *Directeuren.*

Batavia, 29 Januarij 1862. (409)

LIVERPOOL & LONDON

FIRE INSURANCE Compy.

KAPITAAL groot £ 2.000.000 Sterling.

De Ondergeteekenden, benoemd zijnde tot Agenten op ***Java*** van bovengenoemde Maatschappij, deelen bij deze mede, dat zij bereid zijn, om **Polissen van Assurantie** op de meest voordeelige voorwaarden te verleenen op ***Pakhuizen, Goederen en Woonhuizen met het Ameublement***, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op ***Thee-, Koffij- en Suiker-Etablissementen op Java.***

De premiën van Assurantie zijn zoo laag mogelijk gesteld, en wanneer klagten mogten voorkomen, die verelfend moeten worden, zal de uiterste billijkheid worden in acht genomen.

(401) PITCAIRN, SYME & Co.

Brand-Assurantie-Compagnie te Amsterdam.

Kapitaal 1.300000.—Gulden.

De Ondergeteekenden benoemd zijnde tot Agenten op Java, van bovengenoemde Maatschappij, berigten bij deze, dat zij bereid zijn verzekeringen tegen Brandschade te sluiten op Woon- en Pakhuizen, Koopmansgoederen, Meubelen, enz., enz., alsmede: op Suiker-, Koffij-, Thee-, Tabak- en Indigo-Etablissementen, enz., tegen zeer billijke Premiën en gewone Conditiën.

Omtrent nadere informatiën gelieve men zich te vervoegen ten Kantore der Ondergeteekenden

MACLAINE, WATSON & Co., Batavia,
McNEILL & Co., Samarang.

(405) FRASER, EATON & Co., Soerabaija.

MACHINERIËN.

De Ondergeteekenden, Agenten van de Heeren **GEORGE BUCHANAN & Co.,** *Ingenieurs van York Place Ironworks,* ABERDEEN & *Bucklersbury,* LONDON, *Fabrikanten van Stoommachines en Ketels, Waterbouwkundige Toestellen; IJzeren Schepen en Praauwen; gegoten en geslagen IJzeren Spanten, Spoorweg-, Dok- en Haven- IJzeren Materialen, etc., etc.,*

nemen de vrijheid Fabrickanten, Landeigenaars en anderen te herinneren, dat zij voortgaan met het leveren van alle soorten van

WERKTUIGEN,

in gebruik bij de bereiding van

Suiker, Koffij, Rijst, Olie, Kalk, Steenen, enz., enz.

alsmede ook:

ZAAGMOLENS,

VERVOERBARE STOOM-MACHINES, POMP-MACHINES voor IRRIGATIE DOELEINDEN, of tot het vullen van in de hoogte gelegene BADKUIPEN, STOOMKETELS, enz., enz.

Juist van ENGELAND ontvangen:

Een Stoom-Suikermolen

met cylinders van 24 × 45 duim, de molen en de Stoommachine is op een fondatieplaat, de standaards van geslagen ijzer en zoodanig ingerigt, dat de twee beneden cylinders in een oogenblik kunnen worden uitgetrokken.

Een HOOGDRUKKEND STOOMWERKTUIG van 10 paardenkracht etc., compleet.

Goten van gegalvaniseerd IJzer voor rietsap of stroop.

TWEE GROOTE EN VERMOGENDE STOOM-SUIKERMOLENS,

van welke een met cylinders van 54 × 26 Eng. duim en de ander van 60 × 28 Eng. duim.

Een dubbel stel luchtledige pannen (Vacuumpans),

bestaande uit *Twee Koperen Howard Pannen,* elk van 6 voet en 6 duim diameter met STOOMKETELS, LUCHTPOMPEN, HEATERS, ONTVANGERS en STOOMPOMP compleet.

als ook:

TWEE WETZELPANNEN

met verbindingspijpen om te werken door STOOM, WATER, TREKVEE of HANDEN.

Wordt binnen kort verwacht: Een zamengevoegde

STOOM-SUIKERMOLEN,

rollen 24 × 45 duim, met STOOMMACHINE, 14 paardenkracht.

Als ook:

Een stel van zes CENTRIFUGES,

van 32 duim diameter compleet, en een

Stoommachine

van 10 paardenkracht met groote Ketel.

Als ook bieden zij Te Koop aan

Eenige superieure Perspompen.

pas ontpakt, geschikt om Badkuipen in Woonhuizen of Ketels van Stoommachines met heet of koudwater te vullen.

In voorraad VUURSTEENEN en KLEI.

(400) PITCAIRN, SYME & Co.

Royal Insurance-Compagnie of Liverpool.

BRAND- EN LEVENSVERZEKERING.

KAPITAAL GROOT **2.000.000.—** PONDEN STERLING

De ondergeteekenden, Agenten van bovengenoemde Maatschappij, gaan steeds voort, met verzekeringen te sluiten tegen brandschade op PAKHUIZEN, GOEDEREN en WOONHUIZEN met AMEUBLEMENT, gelegen in de hoofdsteden of nabijheid derzelven, alsmede op

THEE-, KOFFIJ- en SUIKER-ETABLISSEMENTEN OP JAVA.

Zij nemen de vrijheid het publiek te herinneren, dat sedert kort ook LEVENSVERZEKERING bij de Batavia Branche gevoegd is en zij dus gereed zijn tot het sluiten daarvan op de voordeeligste voorwaarden. Het uitgebreide Kapitaal van deze Maatschappij in verband met de jaarlijksche opbrengst van meer dan 300.000 Ponden Sterling en een aanwezig fonds van ruim 700.000 Ponden Sterling, leveren een voldoenden waarborg voor hare soliditeit, terwijl de premien van verzekering even matig zijn als die van andere Maatschappijen en bij schade de voldoening op de promptste wijze geschied.

(403) PITCAIRN, SYME & Co.

IMPERIAL

LEVENSVERZEKERING MAATSCHAPPIJ.

Old Broad-Street London.

opgerigt in het jaar 1820.

Het Maatschappelijk kapitaal bedraagt £ **750,000—** verdeeld in **7500** aandeelen van £ **100**— elk, terwijl het gevestigde premiefonds bedraagt ruim £ **750,000**— waaruit blijkt dat deze Maatschappij meer dan £ **1,500,000**— bezit, bij een Jaarlijksch inkomen van £ **100,000**—, om aan de verpligtingen in het vervolg op bestaande polissen ten beloope van £ **2,500,000**— te voldoen.

Alle vijf jaren zal vier vijfde gedeelte van den winst als Bonus aan de polissen worden toegevoegd, zonder dat daardoor de verzekerde persoonlijk verantwoordelijk wordt, zooals bij onderlinge Maatschappijen.

De premiën kunnen maandelijks voldaan worden.

Omtrent maatstaf der Premiën en alle verdere informatiën betrekkelijk deze Levensverzekering Maatschappij kan men zich vervoegen ten kantore van de ondergeteekenden, alwaar men op verzoek prospectussen der Maatschappij en blanco Staten kan erlangen.

MACLAINE, WATSON & Co.
Batavia,
Mc. NEILL & Co.
Samarang,
FRASER, EATON & Co.
(404) *Soerabaija.*

Met toestemming van den Heer Resident.

Op Zaturdag den Eersten Februarij e.k.,

SOIRÉE ITALIENNE AMUSANTE,

te geven door den Heer

P. PEDROJETTA,

Professeur de Physique Amusante,

in het Lokaal op het Stadhuis-plein, genaamd „Jacatra."

Groote en Zware Goocheltoeren met kaarten en machines,

waarvan het PROGRAMMA met deze Courant wordt gedistribueerd.

Niets zal door hem onbeproefd worden gelaten, om het geëerde publiek, eenen aangenamen en genoegelijken avond te verschaffen.

Aanvang des avonds ten 8 ure.

Prijzen der Plaatsen:

Voor Een Heer of Dame . . . . *f* 2.—
» Een Kind . . . . . » 1.—

Plaatsen kunnen worden besproken, tegen betaling van 50 cents per plaats, op Vrijdag 31 Januarij en Zaturdag 1 Februarij, van des morgens 8 tot des namiddags 4 ure, in het lokaal bovengenoemd. (383)

SPAARBANK.

Zitdagen 3 en 17 Februarij. (361)

English Chapel Parapattan.

Notice is hereby given that Divine Service will be celebrated in the above Chapel every Sunday until further Notice.

Morning Service will commence at 10 A. M.
Evening Service will commence at 7 P. M.

H. W. WOOD,
Treasurer.

BATAVIA, 1st February 1862. (433)

Oost-Indische Zee- en Brand-Assurantie Maatschappij.

Algemeene Vergadering van Deelhebbers, ten kantore van de Maatschappij op Donderdag den 13den Februarij aanstaande, des middags ten 12 ure:

1°. ter verificatie der Boeken en Balans, afgesloten onder ultimo December 1861.

2°. Het benoemen van eenen Directeur ad interim in de plaats van den aftredenden Directeur den heer G. Suermondt en casu quo van eenen Commissaris ad interim.

De Directeuren,
G. SUERMONDT.
A. R. J. CRAMERUS.

BATAVIA, 30 *Januarij* 1862. (412)

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY.

De landverhuizers naar Amerika moeten altijd van deze twee geneesmiddelen voorzien zijn. Zij bevatten in zich de geheele verzameling van geneesmiddelen, die in het boek der geneeskunde te vinden zijn, en zij zijn daarbij onveranderlijk in hunne uitwerking.

Doosjes Pillen à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—.

Te Batavia bij S. B. van Kleeff & Co.
» Banjoemaas » M. S. Cheriman.
» Soeracarta » W. Veldman.
» Djocjocarta » Buijn & Co.
» Salatiga » F. Kruthoffer.
» Tagal » Wed. Dort.
» Cheribon » W. Galistan.
» Cheribon » M. Blok en Co. (393)
» Samarang » H. L. Lijon en Co.

de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman & Co.

JAVA-BODE

HH. Inteekenaren op bovengenoemd Blad, die genegd zijn met hun abonnement voor het **Eerste half jaar 1862** voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor ***franco*** toe te zenden.

Prijs voor het Eerste halfjaar:

voor Batavia .... *f* 12,50
„ Java .... „ 15,—
„ de Buitenbezittingen .... „ 17,50
„ Nederland .... „ 22,50

MAIL-EDITIE.

Per Jaargang:

Voor BATAVIA. *f* **20,—**
Buiten » zoo wel voor NEDERLAND. » **25,—**

Brieven ***franco*** aan den *Administrateur*,

H. M. VAN DORP.

Ingevolge bekendmaking van den Directeur van Financiën dd. 4 Mei 1861, kan men bij de Hoofden van gewestelijke besturen Wissels en Stortings-Bewijzen erlangen ter overmaking van Gelden, dan wel afdragen aan de navolgende Heeren: **Blok & Co.** te Cheribon; Mevrouw de Weduwe **G. M. Dort** te Tagal; **de Groot, Kolff & Co.** en **G. C. T. van Dorp** te Samarang; **Le Roy & Co.** te Soerabaija; **Weijermans & Co.** te Pasoeroean; **C. A. van der Voort**, te Madioen; **H. R. van Wijk, Rzn.** te Padang, **Eckhout & Co.** te Makasser, **Harmsen**, te Amboina en voor de niet genoemde Buiten-bezittingen bij de Agenten der schepen van den Heer **W. Cores de Vries**. (354)

Gegomde Enveloppen,

in verschillende grootte en kleur.

Bij den boekhandelaar

(427) H. M. VAN DORP.

MAIL-EDITIE.

***Nieuwe Rotterdammer Courant* 1862.**

HH. Abonnenten op deze Courant, die dezelve ook over dit jaar wenschen te ontvangen, gelieven daarvan ten spoedigste opgave te doen met franco toezending van het Abonnementsbedrag ad *f* 36.

Met de eerstaankomende Mail wordt het laatste Nommer der Jaargang 1861 verwacht. Het eerste Nommer van dit jaar wordt zonder kennisgave niet verzonden. Voor nieuwe Abonnés zijn mede nog Exemplaren disponibel bij

de Expediteuren,
(371) LANGE EN Co.

LITHOGRAPHIE.

De Ondergeteekende blijft zich voortdurend aanbevelen voor de levering van alle werken door Lithographie uit te voeren, als:

graveren van

WISSELS, KWITANTIEN, VISITEKAARTJES, POLISSEN, ETIQUETTES

met Goud-, Zilver- en Kleurdruk.

KAARTEN, etc.

Alles tegen zeer billijke prijzen en wedijverende met hetgeen op de beste Steendrukkerijen in Europa vervaardigd wordt.

H. M. VAN DORP.

Batavia 1861. (435)

De uitgave van „De Vriend des Huizes," waarvan thans drie proefnommers verzonden zijn, wordt voorloopig gestaakt, totdat zal blijken, dat het aantal inteekenaren voldoende is ter geregelde voortzetting dezer onderneming.

Die zich wenschen te aboneren op dit weekblad waarvan de prijs bedraagt voor Batavia en Java *f* 10.— buiten Java. » 15.— worden verzocht zulks ten spoedigste op te geven aan den uitgever

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 22 Januarij 1862. (331)

Ontvangen een goed gesorteerde factuur

TEEKENBEHOEFTEN,

als: Schetsboeken in verschillende grootte, Verw- en Teekendoozen van *f* 6.— tot *f* 35.—, Engelsche en Fransche Verwen, Porceleinen Verwbakjes, Teekenpapier, Vegetal-Pergament, Bristol Papier, Papier à deux teins, fijne Penceelen, dubbelde Penceelen (Puceaux à deux bouts), Fabers Potlooden van 5 en 10 in etuis in diverse kleuren; Driehoek met graden, Linialen, Decalqueerlinnen, een. stel.

Teekenmodellen naar de leerwijze van Dubois,

uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, Etudes d'après Julien, koppen en landschappen in groote verscheidenheid voor eerstbeginnenden en verder gevorderden.

Alles tegen zeer billijken prijs verkrijgbaar.

(411) H. M. VAN DORP.

BATAVIA 1862.

Boekhandel: LANGE & Co.

In den loop der Maand Februarij, zal worden uitgegeven

DE MOLUKSCHE EILANDEN,

Reis van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal Chs. F. PAHUD, door den Molukschen Archipel,

door
P. VAN DER CRAB.

Prijs bij Inteekening f 10,—.

Opgave van Inteekening worden alsnog ingewacht bij de Uitgevers LANGE EN Co., alsmede bij Boekhandelaren te en buiten Batavia. (370)

H. M. VAN DORP.

Magazijn van Papier en Schrijfbehoeften te Batavia.

Ontvangen eene sortering bijzonder fraaie

VELIJN POST EN SCHRIJFPAPIEREN, WIT, AZURE, LILA, ROSE, etc., met en zonder Enveloppen

Voor Registers, Tabellen en andere Drukwerk, MEDIAAN, ROIJAAL, SUPERROIJAAL en IMPERIAAL VELIJN, gelineerd en ongelineerd.

En verder alles wat tot een goed gesorteerd en Bureauhandel betrekking heeft. (394)

WANDKAART voorstellende de *Zoogdieren*

sijstematisch in kleuren afgebeeld met beschrijving prijs *f* 6.

H. M. VAN DORP.

BATAVIA 1862. (410)

Goud-, Zilver- & Kristalwerken.

Ontvangen een fraai factuur:

GOUD-, ZILVER- en KRISTALWERK,

als:

THEESERVIEZEN, PRESENTEERBLADEN, BROODMANDEN, SIGARENSTELLEN, INKTKOKERS, DESSERTSCHALEN, WIJN-, BIER- en CHAMPAGNE-GLAZEN, POTLOODJES, KANDELBELLEN, TAFELSCHELLEN, SUIKERMANDEN, etc., etc.

H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 1861. (434)

Lengtemaat in rollen,

van 10, 15, 25, 50 en 100 Ellen.

Houten Ellemaat met Rhijnlandsche 'Engelsche, Oude- en Nieuwe Nederlandsche Maat,

Gommelastique, Douzelaars,

Teekenpotlooden, los en in Etuis.

Ontvangen bij

(395) H. M. VAN DORP.

Voor Gymnasien en Instituten.

DR. A. A. VAN HEUSDEN nieuwe Atlas.
Historisch-Geographische Atlas der Algemeene en vaderlandsche Geschiedenis.
Schoolatlas van alle deelen der Aarde met Handboekje van RITTER.
Sydow wand Atlas, Planiglobe, Europa, Azia, Afrika, Noord-America, Australie op linnen met rollen en ringen.

(396) H. M. VAN DORP.

De ondergeteekenden, PASSAGIERS van het Fregatschip ***Loevesteijn***, roemen zeer de inrigting van genoemd Schip, alsmede de behandeling van den Gezagvoerder den Heer TEN GAST gedurende de reis naar Oost-Indië.

J. A. D. C. VAN RHIJN,
2 Luit. Inf. O. I.
J. J. VAN VOGELPOOT,
Off. van Gezondh.
J. J. GROOS,
(387) *Off. van Gezondh.*

Vertrekkende Personen.

G. Suermondt en familie, gemagtigden de Heeren W. Suermondt WZ. en W. A. Zilver Rupe. (415)

Het vertrek der Stoomboot

OENARANG,

naar Samarang en Soerabaija, is bepaald

op Zondag den 2 Februarij.

Nadere informatien bij

de Agenten,
(397) LANDBERG, BEZOET DE BIE en Co.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen gedurende de maand Januarij 1862 is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA,

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 30sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA,

naar SAMARANG en BATAVIA, den 7den, 15den, 23sten en 30sten.
naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASSING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij

W. CORES DE VRIES, te Batavia
en
NIEUWVEEN & SCHUIJMER, te Soerabaija, te Samarang.

(398)

Voor Passage naar Nederland

wordt aangeboden het Nederl. Schip

ISAAC DA COSTA,

Kapitein C. E. LÖSSCHEN

Deze bodem is thans te Cheribon ladende en zal tegen medio Februarij 1862 van BATAVIA de reis naar NEDERLAND aanvaarden.

Nadere informatiën bij de Agenten

(332) C. BAHRE en G. KINDER.

Met het snelzeilend Ned. Campagne Schip

» AUSTRALIE",

Kapt. D. B. JOCHEMS,

bestaat gelegenheid tot vertrek ***van hier*** naar Amsterdam omstreeks tegen het einde der volgende maand.

Deze bodem die te Soerabaija en hier zal laden, beveelt zich aan, zoowel door doeltreffende inrigting, als door bijzondere uitrusting.

Behalve een GEEXAMINEERD GENEESHEER bevindt zich aan boord eene MELKGEVENDE HOLLANDSCHE KOE.

Verdere informatiën bij den Gezagvoerder, de Heeren B. KOPERSMIT EN Co. te Soerabaija, en alhier bij

B. KOPERSMIT & Co.

1 Februarij 1862. (417)

Passage naar Nederland

met het goed ingerigte Nederl. Schip

AMSTERDAM,

Kapitein WEHDEMEIJER,

van den Oosthoek te vertrekken tegen medio Maart.

Voor informatiën gelieve men zich te adresseren aan

de Agenten
(421) PAINE, STRICKER EN Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden het Ned. Schip

LOUISE,

kapt. P. BUIJS Jr.

Deze bodem heeft uitmuntende inrigtingen voor Passagiers, en voert een geexamineerd Geneesheer.

Het vertrek zal van hier plaats hebben tegen medio Maart.

Nadere informatien te bekomen bij den Gezagvoerder en

bij de Agenten

Batavia, Samarang, en Soerabaija. B. KOPERSMIT & Co.
(429)

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het gunstig bekende Nederlandsche Schip

Petronella Catharina,

Kapitein C. H. VAN DER VEEN,

thans liggende ter reede van **Samarang**, om in de eerste helft van Februarij 1862, van hier naar **Nederland** te vertrekken.

Het schip is voorzien van ruime en luchtige hutten, en voert eenen bekwamen **Geneesheer**.

Nadere informatiën bij de Heeren VAN DEN BROEK en VEECKENS te Samarang of alhier bij

de Agenten
(399) C. BAHRE EN G. KINDER.

PASSAGE NAAR NEDERLAND

met het voor den overvoer van Passagiers goed ingerigt Ned. Schip

GELDERLAND,

gevoerd door kapitein GAAFF,

voerende eenen geexamineerden doctor, en zal tegen het einde van Februarij van SAMARANG vertrekken.

Nadere informatiën zijn te bekomen te SAMARANG bij de heeren Mac Neill & Co. en te Batavia bij

(422) PAINE STRICKER & Co.

Passage naar Nederland

wordt aangeboden met het wel bekende Nederlandsche schip

SENIOR,

Kapt. R. P. BAKKER,

thans ladende te Tagal, welke bodem in de eerste helft van Februarij 1862 van BATAVIA, de reis naar NEDERLAND zal aanvaarden.

Nadere informatiën bij

de Agenten,
(333) G. BAHRE EN G. KINDER.

NAAR TJILATJAP VIA SOERABAIJA,

wordt VRACHT en PASSAGE aangeboden met het Ned. Barkschip

IJSTROOM,

Gezagvoerder A. HANSEN.

Voor verdere informatiën wende men zich tot

de Agenten,
(415) B. KOPERSMIT EN Co.

GENEESKUNDIGE DIENST.

Er is vroeger sprake geweest, dat de geneeskundige dienst in deze Kolonie eene wijziging zou ondergaan, en er heeft eene gedachtenwisseling over die aangelegenheid plaats gehad in verschillende kringen, over het al of niet nuttige en wenschelijke van eene scheiding tusschen het civiel en het militair gedeelte van het departement van geneeskundige dienst, toen en nog heden onder één Chef van bestuur. Er is ook over geschreven en daarbij betoogd, dat eene splitsing van zulk een belangrijken tak van dienst in twee afzonderlijke departementen hoogst nuttig en aanbevelenswaardig was.

Op dezen oogenblik is dit chapitre weer aan de orde, althans wij vernemen uit vrij goede bronnen, dat het denkbeeld van de regering is uitgegaan, om de tot nog toe vereenigde administratie en directie van militaire en civiele geneeskundige dienst alhier in twee afzonderlijke afdeelingen te splitsen. Zij moet daartoe bereids eene aanschrijving hebben gerigt aan den Chef over bedoelde dienst, niet alleen ter verstrekking van consideratie en advies, maar ook tevens om in een gegeven tijdsbestek eene voordragt van regeling aan te bieden, ter uitvoering van dit hoogst gewigtig plan.

Wanneer zich dit alles bevestigt, kunnen wij niet anders, dan dezen regeringsmaatregel toejuichen, en wij twijfelen niet of verre weg de meesten onzer lezers zullen hierin met ons instemmen. Alleenlijk hopen wij, dat het niet bloot een maatregel op papier zal zijn, doch dat het tot werkelijke uitvoering moge komen! Want — heeft de behoefte aan een afzonderlijk werkend departement voor burgerlijk geneeskundige aangelegenheden zich niet reeds lang doen gevoelen?

Dit onderwerp ter sprake gebragt hebbende, willen wij ons gevoelen ook in eenige losse opmerkingen hieromtrent te kennen geven, opdat het moge blijken *waarom* wij zoo ingenomen zijn met de voorgenomene verandering ten opzigte der geneeskundige dienst in deze kolonie.

A priori kunnen wij in één verklaren, dat onze vreugde over dien maatregel is gegrond op het denkbeeld, dat die wijziging bestaat in *uitbreiding*, en waar die bestaat is ook *voorzigtig*. Niet in ziekten of booze kwalen, doch wel in bevolking, in beschaving, en in de zucht om met opoffering van eenige kosten den algemeenen welstand te bevorderen.

Vroeger toch stond Oost-Indië in een tamelijk kwaden naam wegens zijne ongezondheid en de duizendtallen van slagtoffers, die jaarlijks gevorderd werden als een tribuut voor de vermetelheid van den Europeaan, om zich in een vreemd klimaat te durven vestigen. En dat gerucht was waarlijk niet ongegrond! Laten de cijfers van vroegere jaren slechts aantoonen, wat *tal* van slagtoffers alleen Indië's hoofdstad Batavia eischte! Doch laten diezelfde sterftecijfers eens spreken van de laatste jaren. Welk een verbazend en tevens verblijdend verschil! Het valt niet te ontkennen, dat deze in de latere jaren verkregene gun-

stige uitkomsten hoofdzakelijk toe te schrijven zijn aan uitbreiding en verbetering van geneeskundig personeel en toezigt; aan de vermeerderde bemoeijingen der geneeskunde in de aangelegenheden der *algemeene gezondheid*, en in het opsporen en wegruimen der oorzaken van die zoo teregt gevreesde volksziekten, de epidemiën.

Trouwens het was de taak toch der nieuwere geneeskunde, om niet slechts afzonderlijke individuen, in geval van ongesteldheid te behandelen en zoo mogelijk te herstellen, of een tal van lijders in de hospitalen op te nemen en te verplegen; ook haar begrip van werkzaamheid breidde zich op eene grootsche wijze uit tot bemoeijingen van meer omvattenden omvang: de zorg namelijk om te voorkomen dat de bevolking van dorpen, steden, landschappen niet meer ziek zoude worden. — Voortaan zou het de taak der geneeskunde zijn om niet alleen ziekten te genezen, maar tevens om die te voorkomen.

Dit doel, voor Oost-Indie zoo hoogst noodzakelijk, is reeds voor een groot gedeelte bereikt door het ijverig streven (vooral in de laatste jaren) der bestaande Militaire geneeskundige directie, doch — de bevolking breidt zich uit, de toevloed van Europeanen neemt toe, het personeel der civiele ambtenaren vermeerdert: de behoefte aan burgerlijke geneeskunde wordt dus ontegenzeggelijk grooter, en de uitbreiding op geneeskundig terrein is dus in vele opzigten eene weldaad te noemen. Immers de Militaire geneeskundige dienst, die uit den aard der zaak zeer stipt is, en het tamelijk volhandig heeft met de contrôle en behartiging van alles wat tot haar departement behoort, kon *niet in alle opzigten* en naar behooren de belangen der burgerlijke geneeskunde nagaan; het Militair departement kan uit den aard der zaak de civiele dienst slechts beschouwen als eene bijzaak, wat het toch *niet* is. Op het tegenwoordige standpunt der behoeften in Nederlandsch-Indië kan en moet de civiele geneeskunde geen onderdeel meer uitmaken van het militaire departement, maar een afzonderlijke tak van dienst worden. Men overwege slechts of geneeskundige policie, het toezigt over openbare zindelijkheid, het nagaan van de bronnen van epidemiën en het opruimen waar ze bestaan, het afnemen van examina als burger genees-, heel- en verloskundige, het toezigt over vroedvrouwen, inlandsche vaccinateurs, burger apotheken en hospitalen, — of dat alles niet te veel werk is voor één hoofd, voor één departement, oorspronkelijk voor de militaire dienst alleen bestemd? Daarbij komt nog, dat de militaire geneeskundige dienst, ontheven van een drukkend en overvloedig bijwerk, met meer vrucht en meer gemak voorwaarts kan schrijden om op eigen terrein hare schoone roeping te vervolgen.

Staat nu de Civiele geneeskundige dienst op zich-zelve, zoo kan zij de haar eigene roeping insgelijks op uitgebreider schaal en meer naar behooren uitoefenen, dan nu de militaire dienst die in haar eigen kring overvloedig te doen heeft, wel vermag.

Nog iets valt op te merken omtrent het wenschelijke eener scheiding tusschen de Civiele en Militaire Geneeskundige dienst, hoewel dat niet minder overweging verdient. — Bij laatstgenoemde heerscht even als bij alle Militaire takken van dienst eene ingewortelde wet van subordinatie, van stipte, naauwlettende en onderdanige gehoorzaamheid: de krijgstucht zegt — en te regt — een soldaat mag niet raisonneren. Deze wet is in het Burgerlijke leven niet altijd even streng toepasselijk, en kan alleen met wijzigingen voor ambtenaren en ondergeschikten worden geappliceerd, terwijl het voor hen die buiten dienst of bezoldiging leven, nog van veel minder toepassing is. Dit verschijnsel nu heeft, naar men ons heeft medegedeeld, wel eens aanleiding gegeven tot stroefheid, tot eene zekere contrainte tusschen burger en militaire geneesheeren, wanneer het dienstzaken betrof bij de uitoefening van het vak, waarvan het gevolg was, dat erkende verbeteringen *niet* tot stand kwamen, of inrigtingen van veel belang ondoelmatig werden geplaatst. De eerstgenoemden zich veel meer op hun gemak zouden gevoelen, zoo zij niet onder eene militaire directie behoefden werkzaam te zijn; dit gevoel van ongemak is ook wel eens gebleken te bestaan bij adspiranten voor de civiele dienst tegenover hunne strenge militaire examinatoren. Civiele geneeskunde zou dus meer onbevangen kunnen arbeiden onder eene eigene contrôle dan onder een militair bestuur, en misverstand zou niet meer ontstaan omtrent plaatsing of verplaatsing van publieke gebouwen, van groot gewigt voor de algemeene gezondheid.

Ten slotte vergunne men ons nog eene korte beschouwing over de vraag: zullen, bij eventuele scheiding van het tegenwoordig geneeskundig bestuur in twee afzonderlijke departementen, de officieren van gezondheid in de zoogenaamde „buitenbezittingen" de civiele praktijk blijven waarnemen, of zal men het personeel der civiele geneesheeren vermeerderen, om op die wijze ook buiten af in de toenemende behoefte te voorzien? Bekend is het, dat alleen op Java burgergeneesheeren praktiseren. 't Is waar hun getal is betrekkelijk nog gering, en verscheidene plaatsen zijn er, die van geneeskundige hulp geheel zijn verstoken, doch er *zijn* op Java burgergeneesheeren, iets wat van de overige eilanden onzer O. I. bezittingen niet kan gezegd worden. De officieren van gezondheid, hier en daar verspreid op standplaatsen buiten Java, zijn gehouden ook de civiele praktijk uit te oefenen, zonder vermeerdering van traktement, doch wel met meer werk. Volgens onze overtuiging kan het wel niet anders bij het oprigten van een afzonderlijk beheer ten behoeve der burgerlijke dienst, of er zullen ook buitenaf civiele geneesheeren worden toegelaten of aangesteld, welke vermeerdering van personeel wel eenige hoogere uitgaven aan het Gouvernement zal kosten, doch ook tevens in eene ware behoefte zal voorzien en niet anders dan gunstige gevolgen kan hebben, zoowel voor den toestand der bevolking als voor de daar levende Europeanen.

Mogt alzoo het bestaande plan der regering verwezenlijkt worden! Moge alzoo de geneeskundige dienst worden uitgebreid, dan kunnen de beide departementen — vrij van allen verkeerden naijver of afgunst — hand aan hand als bondgenooten, als broeders arbeiden ter bestrijding van den gemeenschappelijken vijand.

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan een boom zoo vol geladen,
Mist men vijf, zes pruimen niet.

Hoe kwam die man daar? was onze eerste gedachte, toen wij in No. 8 van den „*Java-Bode*" lazen, dat een kettingganger op Goenoeng-Sahari gestolen had.

Een kettingganger, *misdadiger*, *crimineelgestrafte*, voor de Maatschappij onschadelijk *gemaakt* sujet heeft gelegenheid om te stelen?

Heeft hij verlof gehad buiten de gevangenis te blijven of te vernachten? Wij gelooven het niet.

Was hij ontsnapt (hetgeen onmogelijk is bij de goede constructie der gevangenis), of met medeweten van de wachters niet op appel tegenwoordig? Wij kunnen dat evenmin veronderstellen, want dan was de policie ter opsporing werkzaam geweest.

Het eenige wat wij in deze kunnen aannemen, is MIS-TELLING op het appel:

Aan een boom zoo vol geladen,
Mist men vijf, zes pruimen niet.

BATAVIA, 29 Januarij 1862. EGO.

EXTRACT van het Verslag over het 4de Boekjaar (1861) der Ned.-Ind. Escompto Maatschappij,

aangeboden aan de Algemeene Vergadering van Deelhebbers, gehouden ten haren kantore, den 29sten Januarij 1862.

M. H.

Het doel dezer gewone jaarlijksche algemeene vergadering is, u een kort overzigt te geven van de werkzaamheden der Maatschappij in het afgeloopen Boekjaar en het Resultaat daarvan in den vorm der afgeslotene Winst- en Verlies-Rekening over dat tijdvak aan te bieden.

Het strekt het algemeen Bestuur tot voldoening, dat in het algemeen dit Resultaat gunstig is te noemen, en gaat het over u met eenige bijzonderheden daarvan bekend te maken.

Terwijl uit de W. en V. Rekening genoegzaam blijkt, dat de Mij op den u bekenden voet is voortgegaan werkzaam te zijn, vestigen wij uwe aandacht op eenige Cijfers daaraan ontleend.

Het totaal bedrag Escomptos bedroeg Ca. 4 ton minder dan in 1860, voornamelijk tengevolge van het Escompteren van papier op langen termijn.

Het totaal Cijfer van Renten is tengevolge des verhoogden Rentekoers met Ca. *f* 10 m. vooruitgegaan.

In de kassierderij is geene vooruitgang te bespeuren en bedraagt het totaal Cijfer slechts iets boven dat van het vorige Jaar.

Aan Renten op Obligatiën en depositos werd nagenoeg hetzelfde bedrag als jl. jaar uitgekeerd.

Het Cijfer van Obligatiën voor Borgtogten bedraagt thans *f* 342,000 of *f* 16,000 meer dan jl. jaar, dat van Obligatiën van Toonder *f* 335,000 of *f* 13,000 minder.

Gelden in Rekg.- Ct. bedragen gemiddeld *f* 170.626.06 of *f* 908.36 gemiddeld meer dan in 1860.

Eene kleie proeve met de ontbieding van Goud uit Nederland heeft net aan de verwachting beantwoord.

In de algemeene Bestuursvergadering van 26 Julij jl. werd besloten de Rente-standaard voor kapitalen in Deposito voor vasten termijn aan de Mij toevertrouwd, te verhoogen en die voor den vervolge te wijzigen in verhouding tot den Rentestandaard der Javasche Bank.

Van die wijzigingen zal periodiek kennis worden gegeven aan het publiek.

Als gevolg van dien maatregel waren onder ulto. December *f* 73000, á 6 pCt. voor één jaar bij de Mij gedeponeerd. Blijkens besluit der algemeene Vergadering van Aandeelhouders, 8 Nov. jl. werd besloten het kapitaal der Mij, op het bij de Statuten primitief bepaald Cijfer van Een Millioen, door de uitgifte van eene tweede serie van 500 aandeelen, te brengen. Daarvan werden onder de preferente Aandeelhouders onder ulto. Dec. jl. 216 aandeelen geplaatst.

Eerlang zal voor het Publiek de verdere deelneming worden opengesteld.

Koers van uitgifte 102 pCt onder bijpassing van renten van af 1° Junij jl.

Onder terugwijzing naar het daaromtrent voorkomende in het algemeen verslag van het vorig Boekjaar, is het algemeen Bestuur er eindelijk toe overgegaan, Billetten van *f* 5 en *f* 2½ uittegeven betaalbaar op zigt aan Toonder.

Bij Procesverbaal door Kommissarissen geteekend, bereikte die uitgifte in Nov. jl. het aanvankelijk bepaalde cijfer van *f* 100 m en strekt het het algemeen Bestuur tot voldoening te mogen constateren, dat dit totaal bedrag nagenoeg geheel in circulatie is en slechts hoogst zelden Billetten ter inwisseling worden aangeboden. Een bewijs voor de juistheid der meening van het algemeen Bestuur, dat er bepaalde behoefte is aan klein papier.

Tot waarborg wordt steeds 30 pCt van het uitgegeven bedrag in wettige betaalmiddelen gereserveerd.

Blijkens de W. en V. Rekening is er voor Aandeelhouders een Dividend beschikbaar van 8¼ pCt. of *f* 82.50 per aandeel en wordt het Reserve fonds met 5 pCt der winst à *f* 2186,71, verhoogd en alzoo gebragt op *f* 9261.06.

Het algemeen Bestuur wenscht dat de Mij. steeds moge voortgaan nuttig werkzaam te zijn voor Handels Industrie, waardoor Haar eigen bloei noodwendig moet worden vermeerderd.

Namens het Algemeen Bestuur vd.
TIEDEMAN EN VAN KERCHEM,
Directeuren.

NEDERLANDSCH-INDIE.

BATAVIA.

Heden ochtend is met de mailboot *Koningin der Nederlanden* naar Nederland vertrokken de oud-resident van Batavia J. C. de Kock van Leeuwen. ZEG. werd door zeer vele belangstellenden en vrienden uitgeleide gedaan.

Gedurende de maand Januarij is bij de Spaarbank ingebragt geworden	*f*	12439.40
en daaruit terug genomen.	„	22078.75
Op Ulto. Januarij 1862 beliepen de inlagen van 1375 Inleggers.	*f*	1,062,576.74
en zijn tot dien datum terug genomen . .	„	607,247.08
Zoodat ingelegd blijft	*f*	455,329.66

Door de HH. Lange & Co. alhier is dezer dagen uitgegeven: „*Nouvelle Généalogie chronologique des rois de France, sur un plan simple et méthodique pour servir de principe fondamental à l'étude de l'histoire de France, par A. Thiébault.*" Dit werkje is derhalve volgens den titel te beschouwen als „*principe fondamental*" voor de studie der fransche geschiedenis, en de schrijver heeft zooveel verwachting van deze méthode, dat hij op het slot van zijn voorberigt zegt: „*quand les élèves auront appris avec soin la généalogie chronologique, il leur suffira, lorsque leur jugement sera plus développé, de lire l'Histoire de France d'un de nos bons auteurs, pour en acquérir une connaissance parfaite.*" Wij kunnen deze meening volstrekt niet deelen, maar zijn integendeel overtuigd, dat de élèves die deze *Nouvelle Généalogie*, niet minder dan 80 kwarto pagina's, in hun geheugen hebben *moeten* prenten, elk boek over geschiedenis rillende van afschuw van zich zullen werpen. Geen ongelukkiger méthode voor aardrijkskunde en geschiedenis is denkbaar dan het machinale geheugenwerk, gelijk hier aangeboden wordt, waarvan elk fransch vorst — er zijn natuurlijk een groote massa groote onbekenden bij — wordt opgegeven: *Généalogie, reines ou épouses, princesses ou filles, lieu de la naissance et de la mort.* Vele vorsten toch in elke geschiedenis zijn — gelijk von Rotteck zegt — *nur historischen Knoten*, waaraan zich de eene of andere gebeurtenis verbindt. Als legger om bij gelegenheid een naam of jaartal op te zoeken, is deze Chronologische tabel niet onbruikbaar, maar om den grondslag uit te maken van het historisch onderwijs, daarvoor keuren wij ze ganschelijk af. De historie zou meer beoefend, beter gekend en gewaardeerd en dus ook beter toegepast worden, wanneer onverstandige onderwijzers door werktuigelijk van buiten leeren van doode naam-, plaats- en jaartallijsten niet zoovelen een tegenzin in de geschiedenis hadden ingeboezemd. Als voorbeeld van het resultaat eener dergelijke méthode verwijzen wij naar Alexander v. H.'s plaat: *Een kleine wijze der 19e eeuw.*

Aangekomen Vreemdelingen te Batavia.

VAN 29 TOT 31 JANUARIJ.

JAVA HOTEL. Moorrees en Familie, van Palembang. — Sernee en Echtg., van Onrust. — Schuit en Familie, Jaukle, van Anjer. — Meijer, van Bushire. — Buschman, Willman, Allan, van de Reede. — Wulf, van Glasgow. — Petersson, van de Reede.

HÔTEL DER NEDERLANDEN. Fauchey, Hooglandt, van de Reede. — Mulken, kapt. Luit. Toewater, van Batavia.

Aangekomen Passagiers te Batavia.

VAN 29 JANUARIJ TOT 31 JANUARIJ

Met de Engelsche bark Lady Raubinson. kapt. M. J. Row, de heer Crawford, Echtg. en 3 kinderen en Mevrouw Perry van Calcutta via Singapore.

Met de Bremer bark Energie, kapt. J. H. Meijer, de heer Atlanow van Bushire.

Vertrokken Passagiers van Batavia.

VAN 29 JANUARIJ TOT 1 Februarij.

Met het Ned. schip Kandanghauer, kapt. W. Zeelt, de hh. N. Hofstede en fam., P. H. Hensen, H. G. W. Eck en J. A. Webb, Echtg. en een kind naar Nederland.

Met het Ned. Ind. stooms. Prins van Oranje. kapt W. A. J. Kuller, de off. van Gez. Mioulet en Echtg., 2de Luit. Tuistner, de hh. O. C. F. Kuphal, Brouwer, Echtg. en 3 kinderen, Reijnst, Mr. der Kinderen, Mac Cleland, Monod de Froideville, Griffin met 3 kinderen, Hultman, Mevrouw Pophens, Mejufvrouw Hultman en Z. M. troepen naar Soerabaija via Samarang.

Met het Ned. Ind. stooms. Koningin der Nederlanden, kapt. E. Lewis, de hh. L. Meijers, Echtg. en dochter, J. Loudon, J. C. de Kock van Leeuwen en Echtg., Mr. E. s' Jacob, Echtg. en 2 kinderen, C. C. Tromp, Jacometti en Neef, Starkenburgh Jutting, Pebaqué, Miss Sherloek en Z. M. troepen naar Singapore via Muntok en Riouw.

Japara. — De regens, gevallen in den nacht van den 14den op den 15den Januarij jl. en gedurende den volgenden dag, hebben almede schade aangerigt in de adsistent-residentiën Japara en Koedoes, zoodat de gemeenschap per as tusschen beide plaatsen gestremd was. De steenen brug over de rivier Djrakah bij de dessa Gamoeng, is over eene lengte van 60-en breedte van 15 voeten ingestort; evenzoo drie steenen brugjes in binnenwegen van het distrikt Tjendono.

Berigten uit de regentschappen Patti en Joana doen aannemen, dat tengevolge van het ophouden der zware regens, de schade aan te veld staande gewassen onbelangrijk zal zijn.

Lampongsche Districten. (December). — In alle afdeelingen liep de beplanting der sawahvelden nagenoeg ten einde. Door aanhoudende regens geraakten de rivieren buiten hare oevers, tot groote schade van wegen en bruggen; de padi, die op ladangs geplant was, en het daar tusschen geplante djagongzaad (tweede aanplant) hadden daardoor mede veel te lijden; ook deden zich door die vele regens koortsgevallen en buikziekten voor, hoewel van geen kwaadaardigen aard. Van de aan zee gelegen plaatsen kwamen ter hoofplaats aan 18 praauwen en vertrokken derwaarts 12.

Van Java en elders kwamen aldaar aan 37 praauwen, 1 brik en 1 schroefstoomschip en vertrokken derwaarts 32 inlandsche vaartuigen, 1 brik en 1 schroefstoomschip. Den 25sten December arriveerde ter reede Telok - Betong het gouvernements schroefstoomschip *Java*, gezagvoeder Bernoster, aan boord waarvan zich bevond de resident van dit gewest. F, M. G. van Cattenburch, die den 28sten daaraanvolgende het bestuur over dit gewest op de gebruikelijke wijze van den secretaris der residentie overnam. Gedurende de maand December werden in de Lampongsche districten gedood: 7 tijgers, 53 rhinocerossen en 1 krokodil, waarvoor eene som van *f* 791 aan premien is uitbetaald.

Celebes en Onderhoorigheden. — (December). — De gezondheidstoestand van de bevolking was over het algemeen zeer bevredigend. Men stelde overal ijverige pogingen in het werk om het vaccineren ingang te doen vinden, en in de afdeeling Sandjai mogt men die pogingen reeds met een goeden uitslag bekroond zien. In de Noorder-districten en overal elders maakte men de inlandsche regenten en volkshoofden opmerkzaam op het nuttige van eene behoorlijk werkende vaccine en drong men er bij hen op aan om het welslagen der pogingen, daartoe door het bestuur aangewend, zooveel mogelijk bevorderlijk te zijn. — Om daarvan iets te kunnen verwachten heeft men beloofd om dien regent voor eene belooning in aanmerking te brengen, welke in het eerst volgende halfjaar het grootste aantal personen met vrucht zou hebben doen inënten.

In de afdeelingen Noorder-en Zuider-districten en Makasser liet zich de west-moesson sterk gevoelen; terwijl men in de Ooster-districten en in Bonthain droog en warm weder en bij uitzondering regen had.

In de afdeelingen Makasser, Noorder- en Zuider-distrikten was de bevolking bezig hare velden voor den aanplant van padi te bewerken; terwijl men in de afdeeling Boeloekomba en Bonthain nog bezig was met het oogsten.

In de afdeeling Makasser heeft het katoen veel te lijden gehad van de zware regens, de aanplant van Menado Djagong viel daarentegen gunstig uit; en de gewonnen vruchten werden op nieuw tot uitplanting aangewend. In de afdeeling Bonthain was de uitkomst minder gunstig: eenige gewonnen vruchten werden ook daar op nieuw uitgeplant; terwijl de aanplant van dat product als tweede gewas in de afdeeling Ooster-districten geheel was afgeloopen.

In de afdeelingen Bonthain en Boeloekomba stond de koffij gunstig.

In vergelijking van vorige maanden was de handel ter hoofdplaats Makasser tamelijk levendig. Aldaar kwamen aan van Java en 11 schepen onder Nederlandsche vlag, 4 onder vreemde vlag, 28 inlandsche vaartuigen; terwijl van daar vertrokken: 9 schepen onder Nederlandsche vlag, 4 onder vreemde vlag, 56 inlandsche vaartuigen. De praauwenvaart was als volgt:

	Aangekomen:	Vertrokken:
Makasser	82	112
Zuider-distrikten	17	15
Boeloekomba en Bonthain . .	74	45
Ooster-distrikten . . .	66	121

Den 21sten December arriveerde te Makasser een Arabier met 13 matrozen, die verklaarde, dat zijn schip *Fathoel Joesoer* op reis van Bandjermassing naar Soerabaija nabij het eiland Mata-Siri, ten westen van Celebes gestrand was, en dat zich aldaar nog veel opvarenden bevonden. — Men verleende dadelijk de noodige hulp, en de geheele bemanning is met uitzondering van een matroos, die op het eiland Mata-Siri bezweek, gered en in verpleging gebragt.

De gouverneur keerde den 3den December jl. van eene reis in de afdeeling Noorder-distrikten te Makasser terug.

Aroe Tjani, gewezen regent van Laboe-Adja (Noorder-distrikten), die in den oorlog met Boni het gouvernement afvallig en vijandig werd, kwam 6den December voor zijn gehouden gedrag vergiffenis afsmeken. Op den 6den December legde de Leenvorst van Boni een particulier afscheidsbezoek bij den gouverneur af en keerde den 20sten van dezelfde maand naar Boni terug. Op den 27sten December legde de gouverneur met zijne echtgenoot een officieel bezoek bij den koning en de koningin van Goa af. De hadat van Laikan zoude eerstdaags naar Makasser gaan om J. Madina, zoon van den overleden vorst Moehadjere, als hun nieuwen vorst voor te dragen. De opname der afdeeling Zuider-distrikten is zoo goed als geëindigd.

Ternate. (November en December). — Op de eilanden Ternate en Batjan zijn de pokken geheel geweken; op Tidore deden zich slechts twee gevallen voor; op Makian en Kajoa echter zijn zij weêr op nieuw uitgebroken. De bevolking dezer residentie begint zich meer en meer met het vaccineren te vereenigen. Zoo is b. v. op dat gedeelte van Halmaheira, hetgeen onder het gezag staat van den sultan van Tidore, door de goede medewerking van genoemden sultan de vaccine ingevoerd en waren er reeds van half October tot half November 500 personen ingeënt. Daarentegen zijn alle pogingen om de vaccine intevoeren op dat gedeelte van Halmaheira, hetgeen onder het gezag van den sultan van Ternate staat, vruchteloos gebleven, ten gevolge waarvan de pokken aldaar op verscheidene plaatsen nog heerschen. In de maand November vielen zware regenbuijen, gepaard met onweder en hevige windvlagen; in December was het weder niet veel beter.

In den avond van den 28sten December omstreeks 9½ uur werden eenige ligte horizontale trillingen en des avonds van den 31sten December ruim 9 uur eenige ligte verticale trillingen van den bodem waargenomen. Gedurende den nacht van 28 op 29 December werd herhaaldelijk in Zuid-Oostelijke rigting een geluid, gelijk aan op verren afstand geloste kanonschoten of donderslagen, gehoord; den 29sten December van 6½ uur 's morgens af zag men bij bijna helderen hemel en zeer flaauwen Z.Z. O. wind eene fijne asch nedervallen, welke van uur tot uur in massa toenam, waarbij de lucht meer en meer betrok en een grijs roodachtig voorkomen kreeg. Op dezen aschregen volgde, tusschen 6 en 7 uur 's avonds, een ligt onweder uit het N. W., waarbij echter slechts eene geringe hoeveelheid regen viel; van 9½ tot 10½ 's avonds viel bij een onweder uit het Z. Z. O. eene met slechts weinig water vermengde soort van aarde of zand, waarbij de lucht met dampen van zwavelig zuur sterk bezwangerd was. Na dien tijd begon weer de gewone aschregen, die den geheelen nacht aanhield, waarbij het zoo donker werd, dat men buiten hoegenaamd niets kon onderscheiden, terwijl den geheelen dag en nacht een op hevige en verre donderslagen gelijkend geluid werd gehoord.

Den 30sten December 's morgens vroeg zag men alle voorwerpen met eene 2 á 3 Nederlandsche duim dikke grijsachtige zand- en aschlaag overdekt en ofschoon bij een flaauwen N. O. wind de zon in het begin van den morgen door de grijsachtig roode wolken-massa henen scheen, zoo trad toch spoedig geheele windstilte in en werd bij aanhoudenden aschregen de wolkenlaag al meer en meer compact; eene roodachtig zwarte wolken-massa bewoog zich nu langzaam uit het Zuiden naar het Noorden, waardoor het van uur tot uur donkerder werd, zoodat men te 12 uren 's middags in de open lucht bijna niet meer konde lezen; om 1 uur 's middags heerschte eene schemering, zoo als men die voor het opkomen der zon waarneemt, waarbij in het N. O. door eenige witte wolken nog eenig licht doordrong. Deze schemering en de witte wolken-streep verminderde insgelijks langzamerhand; te 3½ uur 's namiddags was het stik donker, zoodat men buiten hoegenaamd niets meer kon onderscheiden; daarbij bleef de aschregen den geheelen dag aanhouden en hoorde men nog altijd in de verte het geluid van rollenden donder of van kanonschoten. Van 4½ tot 6 uren 's namiddags viel bij een hevig onweder eerst uit het Zuiden, vervolgens uit het Westen en ten laatste uit het Noorden, een met water vermengd zand; te 5½ uur 's namiddags trad weer schemering in, doordien in het N. O. op nieuw eenige witte en roodachtige wolken zigtbaar werden, die het licht eenigzins doorlieten; daarbij heerschte aanhoudend bijna volslagen windstilte.

In den avond en nacht wisselden zand-en aschregen elkander af, terwijl het te 12 uur 's nachts in het Noorden weer eenigzins helder werd, en te 1 uur van tijd tot tijd een enkele ster in het Noorden zigtbaar werd. Ten gevolge der dikke laag van asch en zand, die alle voorwerpen overdekte, hoorde men aanhoudend zware boomtakken en geheele boomen onder een krakend geluid nederstorten. De aschregen verminderde nu langzamerhand en had in den morgen van den 31sten December slechts nog in zeer geringe mate plaats; te 7 uur 's morgens begon een matige wind uit N. het O. te waaijen, waardoor hij spoedig geheel ophield. Slechts in het Zuiden zag men nog eene grijs-roodachtige donkere wolken-massa.

Hoewel bepaalde berigten ontbreken, is het als zeker aan te nemen, dat deze verschijnselen zijn veroorzaakt door eene nieuwe uitbarsting van den vuurberg op het ruim 7 Geogr. mijlen ten Zuiden van Ternate gelegen eiland Makian, waarvan sedert het laatste der vorige eeuw, naar men zegt in 1781, geene eruptien meer hebben plaats gehad. Men deed pogingen om van Ternate naar Makian te gaan; maar de groote steen-, zand- en asch-massa's, die onophoudelijk werden uitgeworpen, maakten het onmogelijk om zelfs het meer nabij Ternate gelegen eiland Motir te bereiken. Volgens de berigten is een groot gedeelte van de bevolking van Makian naar Motir en andere nabij Halmaheira gelegene eilandjes gevlugt. Op Tidore was van het eiland Makian door de asch-massa's, die de berg uitwierp, niets zigtbaar, terwijl men ook daar onbekend was met het lot van de bewoners.

Den 25sten November arriveerde te Ternate met de mailboot *Menado* zekere Engelschman, genaamd W. H. R. Jessop. Hij behoort volgens zijn zeggen, tot eene geographische en natuurkundige societeit, die hem belast heeft met eene reis naar Nieuw-Guinea, om aldaar geographische, geologische en mineralogische opnemingen te doen. Op zijn verzoek heeft hij door tusschenkomst van den Resident van den Sultan van Tidore een open aanbevelings-brief gekregen, gerigt aan de hoofden van die plaatsen, aan den Sultan van Tidore onderworpen, welke hij wenschte te bezoeken. Voorzien van genoemden brief is de heer Jessop den 15den December met een schoener naar Doré (Nieuw-Guinea) vertrokken.

Amboina. (December) — Er heerschte in deze residentie eene gewenschte rust. Het weder kenmerkte zich door eene drukkende hitte, nu en dan afgewisseld door regen en stormvlagen. De cacao-aanplantingen werden met den meesten ijver voortgezet. Z. M. schroefstoomschip *Citadel van Antwerpen* heeft een kruistogt in de Banda-zee gedaan, doch zonder belangrijke ontmoetingen.

— Op den 29sten December zijn gedurende den namiddag en den avond zware slagen als kanonschoten gehoord uit het Noord-Noord-Westen en omtreeks 7 uren des avonds is eene ligte aardbeving gevoeld, in dezelfde rigting. In den morgen van den 30sten December hebben de slagen zich herhaald.

Menado. (November en December) — Minahassa. De gezondheidstoestand was over het algemeen vrij gunstig. Men hoorde slechts van enkele koortsgevallen. Ten gevolge van de zware regens, in de laatste weken van November en gedurende bijna de geheele maand December gevallen, zijn in de afdeelngen Belang, Amoerang en Tondano vele waterleidingen, bruggen en dijken weggeslagen en wegen beschadigd, waardoor de communicatie hier en daar gestremd werd. Op den 26sten November brak boven de hoofdplaats Menado een zoo hevig onweder los, als men zich aldaar niet kan herinneren immer bijgewoond te hebben. De aanplantingen van padi beloofden een vrij gunstigen oogst. De miloe stond goed en werd op sommige plaatsen reeds geoogst. De kakao-, kokos- en notenmuskaataanplantingen hadden een gunstig aanzien; de koffij-oogst echter beloofde niet rijk te zijn, ten gevolge van de zware regens, in het afgeloopen jaar gevallen. Van Januarij tot December 1861 werden in 's lands pakhuizen 15081 $^{47}/_{125}$ pikols koffij geleverd.

— Omstreeks middernacht van den 25sten November en des middags van den 27sten werden echter zeer kort vrij hevige schokken van aardbeving waargenomen, welke aanhielden en eene horizontale rigting uit het Z. O. hadden. Op den 29sten December des avonds omstreeks zes uren, werd uit het oosten een geluid gehoord, gelijk aan kanongebulder. Tot omstreeks elf uren duurde dit bijna zonder tusschenpoozen voort; van dat uur af tot den volgenden morgen te tien uren werd het geluid nog enkele malen waargenomen. Te Kema en te Ratahan werden lichtstralen aan den oostelijken horizon bespeurd. In den morgen van den 30sten is door de geheele Miniahassa een asch-regen waargenomen, die 36 uren aanhield.

Gorontalo. De gezondheidstoestand van de bevolking was goed. De rijstcultuur verkeerde in een zeer ongunstigen toestand en de oogst is voor een groot gedeelte mislukt, hetgeen moet toegeschreven worden aan de aanhoudende zware regens en den gezwollen toestand der rivieren in het afgeloopen jaar. Eén gedeelte der maïs-aanplantingen, welke vooral in Bone. van belang zijn, kwam tot rijpheid. Voorraad van dat artikel was er niet, maar de dagelijks geoogst wordende voorzag in de behoeften. De prijs van de rijst was *f* 6. — tot *f* 7. — de pikol; terwijl men voor de maïs van 2½ tot 4 duiten het Amsterdamsche pond betaalde. (*Jav. Ct.*)

OFFICIEELE BERIGTEN.

No. 63.

Wij WILLEM III, *bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, Groot-Hertog van Luxemburg, enz., enz., enz.,*

Op de voordragt van Onzen minister van Kolonien, van den 12den Maart 1861, La A, no. 16;

Gezien den brief van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, van 12 October 1860, no. 956/3;

Gezien Onze besluiten van den 3den Augustus 1849, no. 64, 7 November 1855, no. 75 en 8 Junij 1860, no. 74, alsmede dat van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie van den 8sten November 1856, no. 13;

Hebben besloten en besluiten:

Met wijziging in zoover der aangehaalde besluiten, te bepalen:

a. dat het getal predikanten bij de protestantsche gemeente in Nederlandsch-Indie zal zijn dertig, en

b. dat negen hunner zullen genieten eene bezoldiging van *f* 500 's maands of *f* 6000 's jaars en de overigen eene bezoldiging van *f* 400 's maands of *f* 4800 's jaars.

Onze minister van Kolonien is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen minister voor de zaken der hervormde eeredienst, enz.

'S GRAVENHAGE, den 14den Maart 1861.
WILLEM.

De Minister van Kolonien,
J. LOUDON.

Accordeert met deszelfs origineel:
De Secretaris-Generaal bij het Ministerie van Kolonien,
FEITH.

En opdat niemand onwetendheid voorwende, beveelt de Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord, dat deze in het staatsblad van Nederlandsch-Indie worde geplaatst, en dat daarvan, voor zooveel noodig, vertalingen in de Inlandsche en Chinesche talen worden aangeplakt.

Gelast verder alle hooge en lage collegien en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving van het bovenstaande Koninklijk besluit de hand te houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te BUITENZORG, den 26sten Januarij 1862,
L. A. J. W. SLOET.
De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

(Staatsblad no. 11.)